



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zákon o veřejných zakázkách

Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů (dále i zákon), je základním stavebním kamenem **veřejného investování** v České republice. Veřejní a další zadavatelé jsou ve stanovených případech povinni řídit se tímto právním předpisem.

Zákon upravuje nejen průběh **zadávacích řízení** a jejich druhy (otevřené, užší, jednací řízení s uveřejněním či bez uveřejnění, zjednodušené podlimitní řízení a soutěžní dialog), ale taktéž **ochranu proti nesprávnému postupu** zadavatele či seznam kvalifikovaných dodavatelů, systém certifikovaných dodavatelů, zahraniční seznam dodavatelů a rejstřík osob se zákazem plnění veřejných zakázek.

Veřejná zakázka

Veřejnou zakázkou je zakázka realizovaná **na základě smlouvy mezi zadavatelem a jedním či více dodavateli**, jejímž předmětem je úplatné poskytnutí dodávek či služeb nebo úplatné provedení stavebních prací.

Veřejná zakázka, kterou je zadavatel povinen zadat podle tohoto zákona, musí být realizována na základě písemné smlouvy. Veřejné zakázky se **podle předmětu** dělí na veřejné zakázky na dodávky, veřejné zakázky na služby a veřejné zakázky na stavební práce.

Zákon rozlišuje podle finanční hodnoty **veřejné zakázky malého rozsahu, podlimitní a nadlimitní veřejné zakázky** a podle jejich předmětu je lze dále členit na zakázky **na stavební práce, služby či dodávky**.



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Druhy zadávacích řízení

Zákon o veřejných zakázkách upravuje tyto druhy zadávacích řízení:

- a) otevřené řízení,
- b) užší řízení,
- c) jednací řízení s uveřejněním,
- d) jednací řízení bez uveřejnění,
- e) soutěžní dialog a
- f) zjednodušené podlimitní řízení.

Transparentní zákon o veřejných zakázkách začíná platit

Schválené změny zpřísní celý proces zadávacího řízení a přispívají tak významnou měrou k transparentnosti vynakládání veřejných prostředků v této oblasti. Klíčovým krokem v tomto směru je zejména snížení limitů pro veřejné zakázky, které jsou určující pro stanovení povinnosti zadavatele postupovat podle tohoto zákona.

Do oblasti úpravy kvalifikačních předpokladů zasahuje změna v prokazování ekonomické a finanční kvalifikace; ekonomická kvalifikace bude nahrazena prohlášením dodavatele o ekonomické a finanční způsobilosti plnit veřejnou zakázkou.

Dále k prokázání technické kvalifikace nebude moci zadavatel požadovat certifikáty ISO. Z dalších změn je to pak zdvojnásobení sankcí ukládaných ÚOHS a skutečnost, že novela výslovně zmiňuje, že zadavatel je povinen poskytovat informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Novela Zákona o veřejných zakázkách přináší následující významné změny:

- Snížení hranice pro postup podle tohoto zákona; zadavatelé budou povinni zadávat veřejné zakázky na dodávky a služby dosahující předpokládané hodnoty 1 mil. Kč bez DPH a více a veřejné zakázky na stavební práce dosahující předpokládané hodnoty 3 mil. Kč a více.
- Rozšíření působnosti zákona na více subjektů prostřednictvím úpravy definice dotovaného zadavatele. Za zadavatele bude nově považován každý, kdo obdrží více než 50 % prostředků na zakázku z veřejných zdrojů.
- Zákon zavádí kategorii „významná veřejná zakázka“. V případě státu se bude jednat o veřejné zakázky dosahující předpokládané hodnoty nejméně 300 mil. Kč bez DPH, v případě samospráv (kraje, obce) 50 mil. Kč. Tyto zakázky bude vždy schvalovat u státu vláda, u samospráv zastupitelstvo, zavádí se u nich i delší lhůty pro podání nabídek.
- Dojde ke zpřísnění podmínek pro zadávání zakázek na stavební práce. MMR ČR bude vyhláškou stanovovat u zakázek na stavební práce podrobnosti zadávací dokumentace, výkazu výměr, soupisu stavebních prací a obchodní podmínky.
- Zadavatel musí zrušit zadávací řízení, pokud by měl hodnotit méně než dvě nabídky.



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- U všech zakázek (kromě zjednodušeného podlimitního řízení a jednacích řízení) bude zadavatel povinně 30 dní předem odesílat k uveřejnění předběžné oznámení, které bude obsahovat i zdůvodnění nutnosti realizace zakázky.
- Zavádí se pojem „osoba se zvláštní způsobilostí“. Tato osoba bude zaměstnancem veřejného zadavatele s povinností absolvovat vzdělávací program MMR, která se bude vyjadřovat k zadávací dokumentaci a dále se stane povinným členem hodnoticích komisí. U nadlimitních veřejných zakázek na stavební práce bude vyjádření k zadávací dokumentaci poskytovat tzv. „osoba s odbornou způsobilostí“, což je osoba mající autorizaci podle zákona o autorizovaných inženýrech.
- Dalším novým pojmem je „hodnotitel veřejné zakázky“. Tito hodnotitelé budou losováni do hodnoticích komisí u významných státních zakázek a budou moci podávat podnět k prošetření na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Jejich seznam povede MMR.
- U veřejných zakázek na dodávky vymezených prováděcím předpisem povinnost zadavatele provést hodnocení prostřednictvím elektronické aukce.
- Dochází k odstranění možnosti omezovat počet účastníků na základě lepší kvalifikace nebo losování.

Co se týká uveřejňování, zadavatel bude mít nově povinnost uveřejnit na svém profilu tyto části zadávací dokumentace:



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Celou textovou část včetně textové části smlouvy od 500 000,- Kč.
- Skutečně uhrazenou cenu za celou zakázku, odůvodnění přiměřenosti požadavků na technické kvalifikační předpoklady.
- Odůvodnění stanovení předmětu veřejné zakázky.
- Odůvodnění způsobu hodnocení vzhledem k potřebám zadavatele a informace o subdodavatelích, kterým hlavní dodavatel za plnění subdodávky uhradil více než 10% nebo více než 5% v případě významné veřejné zakázky. Odůvodnění budou u významných státních zakázek předkládána vládě (součástí bude i odborné vyjádření) či zastupitelstvům (v případě významných zakázek samospráv) ke schválení.



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Co v zákonu o veřejných zakázkách doopravdy vadí?

Veřejné zakázky, zejména zakázky na stavební práce a s tím spojený zákon o veřejných zakázkách, jsou tématem různých debat odborníků, ale i těch, kteří se za odborníky pouze považují. Setkáváme se s názory, že zákon je tak špatný, že nelze žádnou stavbu podle něj postavit. Otázky problematiky zadávání veřejných zakázek vyžadují hlubší analýzu a to zejména nyní, kdy Česká republika stojí před úkolem tvorby nového zákona o veřejných zakázkách. Připomeňme jen některé z často opakovaných připomínek k současnému znění zákona.

Připomínka první – zákon je složitý a nesrozumitelný. Z pohledu zadavatelů, kteří zadávají menší stavby příležitostně, skutečně složitý je. Zákon podrobně stanoví obsah zadávací dokumentace, klade odpovědnost za její správnost a úplnost na zadavatele. Zadavatelé obtížně stanovují zadávací podmínky, kvalifikační požadavky. Jsou vedeni obavou, aby nebyli obviněni z manipulace zadávacího řízení s cílem připravit výběr pro předem určeného uchazeče. Celou touto oblastí se prolíná úporná snaha boje proti korupci, která ovšem často vede k iracionálnímu jednání zúčastněných partnerů, aniž by však byla schopna hrozbě korupce čelit.



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Připomínka druhá se vztahuje k hodnocení nabídek. Přestože zákon umožňuje hodnotit nabídky buď podle ekonomické výhodnosti, nebo podle ceny, zadavatelé se až na výjimky řídí hodnocením výhradně podle ceny. To je snad nejzávažnější nedostatek aplikace zákona. Tato praxe není důsledkem nedokonalosti zákona, ale především malé odvahy zadavatele vybrat uchazeče, který nabízí skutečně nejvýhodnější řešení. V české společnosti se vytvořilo klima vzájemného podezírání, podávání stížností, trestních oznámení ale i napadání výsledků výběrového řízení. V této souvislosti je třeba se kriticky zmínit i o postupech Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Na Úřadě se hromadí nerozhodnuté případy, rozhodovací lhůty stanovené správním řádem nejsou dodržovány. Úřad si v zákoně prosadil i definici zahájení řízení zcela mimo rámec správního řádu. Rozhodnutí úřadu jsou nepředvídatelná, v typově shodných případech se rozhoduje nezřídka jinak. Dochází k odsouvání zahajování staveb a tím mnohdy ke zcela reálnému ohrožení čerpání finančních prostředků, zejména evropských fondů.



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Připomínka třetí se týká nepřiměřeně nízké nabídkové ceny.

Stavební firmy při vědomí, že většina zadavatelů hodnotí nabídky výhradně podle ceny, zvyšují naději na získání zakázky podáním nabídky za cenu, za kterou nelze stavbu v souladu s projektem v potřebné kvalitě realizovat. Přestože zákon umožňuje nabídku s mimořádně nízkou nabídkovou cenou vyřadit v případech, kdy ji uchazeč není schopen přesvědčivým způsobem obhájit, zadavatelé opět nemají odvahu, ze stejných důvodů uvedených výše, takového uchazeče vyloučit. Co je potom důsledkem? Použití nekvalitního materiálu, snížená kvalita provedených prací a zanedbávání otázek bezpečnosti při práci. Aby pak stavbu bylo možno vůbec dokončit, zvyšuje se tlak na vícepráce. Není pro zadavatele nic jednoduššího - jak nepřiměřeně nízkou (nereálnou) cenu ověřit, nežli k zadávací dokumentaci zajistit zpracování kontrolního propočtu podle obecně respektovaných cenových soustav. U nabídky, která se bude odchylovat od tohoto propočtu o více, řekněme, než 10 % měl by následovat skutečný proces prokázání reálnosti nabídkové ceny. Zadavatelé velmi podceňují kvalitu výkonu stavebního a technického dozoru stavby, který by měl odhalit případy neodůvodněných odchylek od projektu, provádění nekvalitních prací nebo použití nekvalitního materiálu. Že to možné je, lze prokázat na stavbách privátních investorů, kteří mají přímý zájem na kvalitě prací a dodržování rozpočtu.



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Připomínka čtvrtá – rozlišení a respektování pojmů dodatečné práce, vícepráce, méněpráce. Zákon stanoví postupy, kdy v zájmu efektivnosti stavební zakázky lze až do limitu 20 % ceny stavebních prací zadat dodatečné práce témuž zhotoviteli. (Směrnice EU připouští až 50 %, u nás byla při transpozici zpřísněna). Vícepráce se vyskytují téměř na každé stavbě, která je individuálním, neopakovatelným „výrobkem“ a ani dobře vypracovaný projekt mnohé nepředvídatelné okolnosti nedokáže správně odhadnout. Stavby se díky dlouhé době investorské přípravy mnohdy realizují s časovým posunem, kdy mohlo dojít ke změně norem, požadavků na provoz, energetickou náročnost, bezpečnost a ochranu, k vývoji nových vhodnějších materiálů a technologií, a proto i k potřebě jiného řešení, kvalitativního doplnění projektu. Ne vždy musí být ale toto nové řešení dražší. Na stavbě se kromě toho vyskytují zároveň tzv. méněpráce, kdy zadavatel z úsporných důvodů, nebo z důvodu redukce původního záměru, náklady snižuje. A právě ve výkladu pojmů dodatečné práce a vícepráce je jádro problému. Autoři zákona jimi rozumí všechny práce, které nebyly v původním zadání obsaženy, přestože v řadě případů jsou náhradou původního řešení. Ty se postupně sčítají, aniž by byly odečteny méněpráce a úspory. Objektivním hlediskem pro posuzování limitu by mělo být saldo víceprací a méněprací.

Tyto připomínky, ale i další nové zásady by měl řešit nový zákon o veřejných zakázkách, který bude transpozicí Směrnice č.2014/24 EU do právního řádu České republiky. Účinnost zákona vstoupí v platnost až od 1. 1. 2016. Bylo proto rozhodnuto o řešení některých hlavních problémů v technické novele stávajícího zákona ještě v letošním roce.